

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5MCdo/7/2012
Identifikačné číslo spisu:	8709201313
Dátum vydania rozhodnutia:	03.10.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:8709201313.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ S. O. a 2/ P. O. bývajúcich v F., zastúpení Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Poprade, Nám. Sv. Egídia č. 95, proti odporcom 1/ Okresnému stavebnému bytovému družstvu Poprad, so sídlom v Poprade, Moyzesova 3368/5, IČO: 36 168 815, 2/ X. X., bývajúcej v O., 3/ Y. T. bývajúcemu v O., 4/ JUDr. H. F., bývajúcemu v F., odporcovia 2/ - 4/ zastúpení JUDr. Tatianou Pribylincovou, advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v Poprade, Okružná 789/16, o určenie právneho vzťahu a určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 12C 14/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Poprad z 23. septembra 2010 č.k. 12 C 14/2009-187 v spojení s doplnčím rozsudkom z 24. februára 2011 č.k. 12 C 14/2009-220 a rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2011 sp.zn. 4 Co 47/2011, 4 Co 48/2011, 4 Co 114/2011, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Poprad z 23. septembra 2010 č.k. 12 C 14/2009-187 v spojení s doplnčím rozsudkom z 24. februára 2011 č.k. 12 C 14/2009-220 a rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. septembra 2011 sp.zn. 4 Co 47/2011, 4 Co 48/2011, 4 Co 114/2011 (okrem výroku, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Poprad z 23. septembra 2010 č.k. 12 C 14/2009-186) z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Poprad rozsudkom z 23. septembra 2010 č.k. 12 C 14/2009-187 v spojení s doplnčím rozsudkom z 24. februára 2011 č.k. 12 C 14/2009-220 zamietol návrh, ktorým sa navrhovatelia 1/ a 2/ domáhali určenia neplatnosti nájomnej zmluvy medzi odporcami 1/ a 2/, nájomnej zmluvy medzi odporcom 1/ a 3/, nájomnej zmluvy medzi odporcom 1/ a 4/ a kúpnej zmluvy medzi odporcom 1/ a 4/, určenia, že sú členmi Okresného stavebného bytového družstva a nájomcami družstevného bytu č. XX bytového domu Q, zapísaného na LV č. XXXX k.ú. F.. Zároveň zaviazal navrhovateľov uhradiť trovy konania odporcovi 1/ v sume 432,12 € a odporcom 2/-4/ v sume 1 022,16 € a uhradiť trovy štátu spoločne a nerozdielne na účet Okresného súdu Poprad vo výške 6,76 €, do troch dní od právoplatnosti

rozsudku. Vychádzal zo zistenia, že navrhovatelia 1/ a 2/ dňa 9. decembra 1996 uzavreli s odporcom 1/ nájomnú zmluvu, na základe ktorej im bol prenechaný do užívania 2- izbový družstevný byt č. XX v bytovom dome Q., zapísaný na LV č. XXXX, k.ú. F.. Uzavretím nájomnej zmluvy vznikol navrhovateľom 1/ a 2/ spoločný nájom bytu. Z dôvodov uvedených v § 711 ods. 1 písm. d/ Občianskeho zákonníka dal odporca 1/ dňa 23. apríla 2002 navrhovateľom 1/ a 2/ výpoveď z nájmu predmetného bytu. Nájomný vzťah skončil dňom 31. júla 2007. Navrhovatelia 1/ a 2/ existenciu nájomného vzťahu založili v podstate na tvrdení, že im, resp. minimálne navrhovateľovi 1/ výpoveď doručená nebola. Z vypracovaného znaleckého posudku znalcom z odboru písmoznalectvo a odvetvie ručné písmo vyplynulo, že navrhovateľka 2/ písomnú výpoveď doručení poštou prevzala ako zásielku doručovanú do vlastných rúk dňa 26. apríla 2002. Zásielka doručená odporcom 1/ do vlastných rúk navrhovateľovi 1/ nebola podpísaná adresátom. Znalkyňa s vysokou mierou pravdepodobnosti stotožnila podpis adresáta s písmom navrhovateľky 2/. Tvrdenia navrhovateľky 2/ o neprevzatí písomnosti súd vyhodnotil ako účelové. Konštatoval, že pri doručovaní výpovede je postačujúce doručenie zásielky formou doporučenej zásielky, ktorá umožňuje jej doručenie aj inej dospelej osobe bývajúcej v tom istom byte, ktoré vzájomne nie sú s adresátom protichodné. Mal za to, že aj keď doručovanie zásielky do vlastných rúk bolo realizované v rozpore s poštovým poriadkom, prevzatím písomnosti manželkou navrhovateľa 1/ boli splnené podmienky doručenia výpovede aj vo vzťahu k navrhovateľovi 1/. Výpoveď sa dostala do faktickej dispozície neprítomnej osoby pri doručovaní s hmotnoprávnymi účinkami. Ďalej sa súd zaoberal otázkou, či v danom prípade platí fikcia doručenia podľa ustanovenia § 46 ods. 2 O.s.p., teda či bola splnená podmienka možnosti doručenia písomnosti inej dospelej osobe, pretože adresát nebol zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiaval. Z predložených listinných dôkazov mal súd preukázané, že navrhovateľ v mesiacoch marec a apríl 2002 vykonával práce na objekte v Piešťanoch a do miesta bydliska spravidla dochádzal jedenkrát týždenne. Vychádzajúc z uvedeného konštatoval, že aj keď v čase doručenia výpovede navrhovateľ 1/ nebol zastihnutý, zdržiaval sa v mieste bydliska, a preto písomnosť mohla byť doručená aj náhradným spôsobom. Jeho neprítomnosť v mieste bydliska nevykazovala znaky dlhodobej neprítomnosti, ani prechodnej neprítomnosti, ktorá by bránila prevzatú zásielky v odbernej lehote. Súd prvého stupňa ďalej poukázal na to, že navrhovatelia 1/ a 2/ mali právo byt užívať a povinnosť platiť úhrady v súlade s ustanovením § 696 a nasl. Občianskeho zákonníka na základe predpisov úhrad doručovaných im prenájomníkom. Navrhovatelia 1/ a 2/ nepodali návrh na vyslovenie neplatnosti výpovede, ani nepreukázali, aby sa s prenájomníkom dohodli na uzavretí novej nájomnej zmluvy či už výslovne alebo konkludentne. Osobitne sa súd nezaoberal otázkou, či išlo u navrhovateľov 1/ a 2/ k prípadnému predĺženiu výpovednej lehoty o ochrannú lehotu, t.j. či navrhovatelia neboli v hmotnej núdzi z objektívnych dôvodov, a teda či uzavretím dohody o spôsobe jeho úhrady zanikol dôvod výpovede z nájmu bytu. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že bez uplatnenia neplatnosti výpovede nájomcom na súde by však v tomto prípade nebolo možné konštatovať následky výpovede zániku nájmu zo zákona a že nájomný vzťah medzi účastníkmi trvá. Navrhovatelia 1/ a 2/ nepreukázali naliehavý právny záujem na určení neplatnosti ďalších uzavretých nájomných zmlúv a kúpnej zmluvy medzi odporcami, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené ich právo, alebo kde by bez tohto určenia sa stalo ich právne postavenie neisté. Namietaná neplatnosť dohody o prevode členských práv a povinností medzi odporcami nebola predmetom konania. Uplatnené práva na vypratanie bytu po dlhšej dobe nie je bez ďalšieho možno hodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Navyše vypratanie bytu nebolo predmetom konania. O trovách konania rozhodol v súlade s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie navrhovateľov 1/ a 2/ a odporcov 2/-4/ proti výroku o trovách konania, rozsudkom z 30. septembra 2011 sp.zn. 4 Co 47/2011, 4 Co 48/2011, 4 Co 114/2011 potvrdil rozsudok vo veci samej, vo výroku o trovách konania navrhovateľov vo vzťahu k odporcovi 1/ v spojení s doplniacim rozsudkom. Zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania navrhovateľov vo vzťahu k odporcom 2/-4/ tak, že navrhovateľom 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť odporcom 2/-4/ trovy prvostupňového konania vo výške 1 027,64 €, k rukám ich právnej zástupkyne v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň navrhovateľom 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť odporcom 2/- 4/ trovy odvolacieho konania vo výške 795,86 € k rukám ich právnej zástupkyne v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Náhradu trov odvolacieho konania odporcovi 1/ nepriznal. Odmietol odvolanie, ktorým súd prvého stupňa vylúčil časť uplatneného nároku na samostatné konanie. Oboznámením sa s obsahom spisu, ako aj výsledkami vykonaného dokazovania,

odôvodnením napadnutého rozhodnutia, odvolací súd dospel k záveru, že vo veci samej súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením uvedeným súdom prvého stupňa. Súhlasil s názorom navrhovateľov, že právo spoločného nájmu bytu je spoločným právom oboch manželov a nedeliteľnosť sa prejavuje v tom, že výpoveď z nájmu je potrebné doručiť každému zo spoločných nájomcov samostatne. V danom prípade však súd prvého stupňa správne vyhodnotil doručenie výpovede, ako aj účinky doručenia výpovede z nájmu v zmysle ustanovenia § 710 ods. 3 posledná veta Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na doručenie písomnej výpovede z nájmu bytu sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu. Podľa poznámky k uvedenému ustanoveniu zákona 5a je odkaz na ustanovenie § 46 O.s.p., na čo súd prvého stupňa správne poukázal a vychádzal z ustanovenia § 46 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého je možné pri doručovaní zásielky doručiť zásielku aj inej dospelej osobe bývajúcej v tom istom byte alebo v tom istom dome, pokiaľ je ochotná obstarat' odovzdanie písomnosti. Prevzatie zásielky obsahujúcej výpoveď z nájmu bytu z 26.apríla 2002 určenej pre navrhovateľa 1/ bolo v konaní preukázané aj záverom znaleckého posudku, z ktorého vyplýva, že zásielku prevzala a prevzatie svojim podpisom potvrdila navrhovateľka 2/. Za nedôvodné považoval odvolací súd odvolanie navrhovateľov proti uzneseniu, ktorým súd prvého stupňa vylúčil časť uplatneného nároku na samostatné konanie. V danom prípade vylúčenie nároku na samostatné konanie uznesením súdu je postup, ktorým sa upravuje vedenie konania, proti ktorému nie je prípustné odvolanie. Za dôvodné považoval odvolací súd odvolanie právnej zástupkyne odporcov 2/-4/ proti výroku o trovách konania. Uviedol, že je nesporné, že právna zástupkyňa odporcov 2/-4/ je platcom DPH a z toho dôvodu uplatnená námietka týkajúca sa nepriznania DPH aj z náhrady režijného paušálu bola dôvodná. Počet ani výška tarifnej odmeny priznaná súdom prvého stupňa namietaná nebola, a preto odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok vo výroku o trovách konania vo vzťahu medzi navrhovateľmi a odporcami 2/-4/ v súlade s ustanovením § 220 O.s.p. tak, že zaviazal navrhovateľov 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne nahradiť odporcom 2/-4/ trovy prvostupňového konania vo výške 1 027,64 €. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., t.j. zásadou úspechu odporcov 2/-4/ v odvolacom konaní.

Na základe podnetu navrhovateľov 1/, 2/ podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku okresného súdu v spojení s dopĺňacím rozsudkom a proti rozsudku krajského súdu (okrem výroku, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu Poprad z 23.septembra 2010 č.k. 12 C 14/2009-186) mimoriadne dovolanie, v ktorom navrhol tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Poprad na ďalšie konanie. Poukázal na to, že výpoveď z nájmu musí byť daná obidvom manželom a obidvom musí byť tiež aj doručená. V prípade, že prenajímateľ dal výpoveď z nájmu len jednému z manželov (výpoveď riadne doručil len jednému z manželov), nemôže takáto výpoveď vyvolať zánik nájomného vzťahu ani u jedného z nich. Vo vzťahu k druhému manželovi tu totiž chýba existencia hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa ako prejavu vôle adresovanému aj tomuto spoločnému nájomcovi bytu, smerujúceho k ukončeniu nájomného vzťahu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1.novembra 2004, sp.zn. 2 Cdo 137/2003). Zánik nájmu bytu v zmysle ustanovenia § 710 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka nemôže nastať v prípade, ak kumulatívne neexistuje výpoveď z nájmu bytu ako jednostranný, adresný hmotnoprávny úkon prenajímateľa voči nájomcovi a ak túto výpoveď prenajímateľ nedoručí nájomcovi, prípadne spoločným nájomcom osobitne (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 17/2005). V konaní bolo preukázané, že písomnosť, ktorej bola pravdepodobne výpoveď zo spoločného nájmu bytu manželmi daná odporcom 1/ navrhovateľovi 1/, navrhovateľ 1/ osobne neprevzal a nepodpísal a osoba, ktorá písomnosť za neho prevzala a podpísala (snažiac sa napodobniť jeho podpis), neuviedla svoje meno a priezvisko, prevzatie písomnosti nepodpísala svojim vlastnoručným podpisom, neuviedla ani svoj vzťah k navrhovateľovi 1/, ale prevzatie písomnosti neznáma osoba podpísala na doručenkú podpisom podobným podpisu navrhovateľa 1/. Podľa názoru generálneho prokurátora nie je možné akceptovať právny záver súdov oboch stupňov, že doručenie výpovede zo spoločného nájmu bytu navrhovateľovi 1/ je účinné, ak neznáma osoba podpíše za adresáta prevzatie písomnosti napodobneným podpisom navrhovateľa 1/. K vyriešeniu otázky zákonnosti náhradného doručenia výpovede z nájmu bytu navrhovateľovi 1/ jednoznačne neprispelo ani znalecké dokazovanie v tomto konaní realizované. Mal za to, že v danom prípade nešlo o náhradné doručenie písomnosti, ale o jeho predstieranie, čím nebol dodržaný zákonný postup náhradného doručovania podľa § 46 ods. 2 O.s.p. Podľa názoru generálneho

prokurátora súdy vec nesprávne právne posúdili, t.j. na zistený skutkový stav nesprávne aplikovali právnu normu (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Mimoriadne dovolanie podal preto, lebo napadnutými rozhodnutiami súdov bol porušený zákon a vyžaduje to ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Navrhovatelia 1/ a 2/ vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu označili tento opravný prostriedok za dôvodný a žiadali mu vyhovieť.

Odporca 1/ vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že s podaným mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora nesúhlasí a navrhol, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania. Poukázal na to, že v konaní bolo preukázané, že písomnosť od odporcu 1/ za manžela prevzala manželka, teda osoba, ktorá bývala v tom istom dome ako navrhovateľ 1/. Poštová doručovateľka nemala pochybnosti o tom, že táto osoba je ochotná obstarat' odovzdanie písomnosti manželovi. Manželka písomnosť určenú manželovi neodovzdala, napriek tomu, že tvrdila, že ju vôbec ani neprevzala. Prevzatie písomnosti jedného z manželov druhým manželom, je podľa jeho názoru bežnou vecou podľa § 145 Občianskeho zákonníka a teda, ak nejde o zásielku, ktorá vyžaduje doručenie do vlastných rúk, môže prevzatie vybaviť každý z manželov. V takomto prípade nejde o predstieranie doručenia alebo riadne prevzatie písomnosti. Teda právny úkon sa dostal do dispozície oboch navrhovateľov. Skutočnosť, že manžel, ktorý prevzal písomnosť druhého manžela mu túto skutočnosť neoznámil a zamlčal, je otázkou zodpovednostného vzťahu medzi samotnými manželmi.

Odporcovia 2/-4/ vo svojich vyjadreniach navrhli, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania. Stotožnili sa so závermi súdov oboch stupňov, nesúhlasili s tvrdeniami uvedenými generálnym prokurátorom v mimoriadnom dovolaní, rozhodnutia súdov oboch stupňov považovali za zákonné, vecne a právne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) po podaní podnetu navrhovateľov 1/ a 2/ (§ 243e ods. 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p. ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p./, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na obsah mimoriadneho dovolania ako aj na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol

potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Existenciu týchto väd generálny prokurátor nenamietal a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p., nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Medzi takéto vady patrí napríklad skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z neúplného alebo nesprávne zisteného skutkového stavu veci z dôvodu, že súd pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu, než súd prvého stupňa bez toho, aby postupoval podľa § 213 ods. 3 O.s.p. a pod. Výskyt takejto vady nebol v mimoriadnom dovolaní namietaný a dovolací súd ju ani nezistil.

Generálny prokurátor namieta, že mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 703 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak sa za trvania manželstva manželia alebo jeden z nich stanú nájomcami bytu, vznikne spoločný nájom bytu manželmi.

Podľa § 710 ods. 1 Občianskeho zákonníka nájom bytu zanikne písomnou dohodou medzi prenajímateľom a nájomcom alebo písomnou výpoveďou.

Podľa § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak bola daná písomná výpoveď, skončí sa nájom bytu uplynutím výpovednej lehoty. Výpovedná lehota je tri mesiace a začína plynúť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bola nájomcovi doručená výpoveď. Prenajímateľ môže nájomcovi písomne určiť dlhšiu výpovednú lehodu. Na doručovanie písomnej výpovede nájmu bytu sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu.

Podľa odkazu uvedeného v § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa má na doručovanie výpovede primerane použiť ustanovenie § 46 O.s.p. o doručovaní. Podľa tohto ustanovenia možno písomnosť doručiť adresátovi v jeho v byte, v sídle (mieste podnikania), na pracovisku alebo kdekoľvek bude zastihnutý. Ak nebol adresát zastihnutý, hoci sa zdržuje v mieste doručenia, doručí sa inej dospeljej osobe bývajúcej v tom istom byte alebo v tom istom dome alebo zamestnanej na tom istom pracovisku, ak je ochotná obstaráť odovzdanie písomnosti. Ak nemožno ani takto doručiť, uloží sa písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresát sa vhodným spôsobom vyzve, aby si písomnosť vyzdvihol. Písomnosť sa považuje za doručení dňom, kedy bola súdu vrátená, i keď sa adresát o tom nedozvedel. Ak sa podľa § 46 ods. 2 O.s.p. písomnosť odovzdá účastníkovi, ktorý má na veci protichodný záujem, je doručenie neúčinné.

Ustanovenie § 46 O.s.p. upravuje len „obyčajné“ doručovanie fyzickým osobám. Miestom doručenia fyzickej osobe je predovšetkým jej bydlisko (byt) alebo pracovisko. Miesto doručenia nie je ovšem určené záväzne; zákon vychádza z koncepcie, že rozhodujúce je doručenie zásielky tomu, komu je určená, a to na ktoromkoľvek mieste, kde bude adresát zastihnutý. U podnikateľov to môže byť miesto ich podnikania. V odseku druhom je upravené náhradné doručovanie tzv. obyčajných zásielok, t.j. tých, ktoré nie sú určené do vlastných rúk. K náhradnému doručeniu možno pristúpiť len v prípade, že sa adresát v mieste bydliska zdržuje. Zákonná konštrukcia je založená na predpoklade, že adresát sa v dobe doručenia skutočne zdržuje v mieste svojho bydliska a môže teda zásielku bezprostredne po náhradnom

doručení prevziať buď od osoby uvedenej v § 46 ods. 2 O.s.p. alebo ju vyzdvihnúť na pošte, prípadne na orgáne obce. Doručujúci orgán adresáta upovedomí o uložení zásielky a vyzve ho, aby si zásielku vyzdvihol.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa návrh navrhovateľov 1/ a 2/, ktorým sa domáhali, aby súd určil neplatnosť nájomnej zmluvy medzi odporcami 1/ a 2, nájomnej zmluvy medzi odporcami 1/ a 3/, nájomnej zmluvy medzi odporcami 1/ a 4/, kúpnej zmluvy medzi odporcami 1/ a 4, určil, že navrhovatelia 1/ a 2 sú členmi Okresného stavebného bytového družstva Poprad a nájomcami družstevného bytu č. XX bytového domu Q. zapísaného na LV č. XXXX v k.ú. F., zamietol (okrem určenia členstva v bytovom družstve, ktorú vylúčil na samostatné konanie. Na základe odvolania navrhovateľov 1/ a 2/ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, vo výroku o trovách konania navrhovateľov vo vzťahu k odporcovi 1/, v spojení s dopĺňacím rozsudkom, pričom sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením uvedeným súdom prvého stupňa. Súhlasil s názorom navrhovateľov, že právo spoločného nájmu bytu je spoločným právom oboch manželov a nedeliteľnosť sa prejavuje v tom, že výpoveď z nájmu je potrebné doručiť každému zo spoločných nájomcov samostatne. Uviedol, že v danom prípade však súd prvého stupňa správne vyhodnotil doručenie výpovede, ako aj účinky doručenia výpovede z nájmu v zmysle ustanovenia § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na doručenie písomnej výpovede z nájmu bytu sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu. Podľa poznámky k uvedenému ustanoveniu zákona 5a je odkaz na § 46 O.s.p., na čo súd prvého stupňa správne poukázal a vychádzal z ustanovenia § 46 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého je možné pri doručovaní zásielky doručiť zásielku aj inej dospeléj osobe bývajúcej v tom istom byte alebo v tom istom dome, pokiaľ je ochotná obstarat' odovzdanie písomnosti. Prevzatie zásielky obsahujúcej výpoveď z nájmu zo dňa 26. apríla 2002 určenej pre navrhovateľa 1/ bolo v konaní preukázané aj znaleckým posudkom, z ktorého vyplýva, že zásielku prevzala a prevzatie svojim podpisom potvrdila navrhovateľka 2/.

Z obsahu spisu vyplýva, že rozhodujúcou skutočnosťou, ktorou sa súdy počas celého konania zaoberali bola otázka zákonného doručenia výpovede z nájmu bytu navrhovateľovi 1/ zo strany odporcu 1/ a s tým spojená otázka zániku spoločného nájmu družstevného bytu manželmi.

Právo spoločného nájmu bytu manželmi je zvláštnym prípadom spoločného nájmu bytu, ktorého podstata spočíva v tom, že svedčí obom manželom spoločne a nedielne; to sa prejavuje jednak pokiaľ ide o výkon tohto práva, ako aj pokiaľ ide o jeho zánik. Nedielnosť tohto práva sa v hmotnoprávnej oblasti (okrem iného) prejavuje tým, že výpoveď musí byť daná obidvom manželom a obidvom musí byť tiež doručená. V prípade, že prenajímateľ dal výpoveď len jednému z manželov (výpoveď doručil len jednému z manželov), nemôže takáto výpoveď vyvolať zánik nájomného vzťahu ani u jedného z nich. Vo vzťahu k druhému manželovi tu totiž chýba existencia hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa, ako prejavu vôle adresovanému aj tomuto spoločnému nájomcovi bytu, smerujúceho k ukončeniu jeho nájomného vzťahu (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo 137/2003 publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu pod č. 54/2006 a tiež v časopise Zo súdnej praxe pod č. 78/2004).

Zánik nájmu bytu v zmysle ustanovenia § 710 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka nemôže nastať v prípade, ak kumulatívne neexistuje výpoveď z nájmu bytu ako jednostranný, adresný hmotnoprávny úkon prenajímateľa voči nájomcovi a ak túto výpoveď prenajímateľ nedoručí nájomcovi, prípadne spoločným nájomcom osobitne (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 17/2005 uverejnený v Zbierke rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu pod č.58/2006 a tiež v časopise Zo súdnej praxe pod č. 15/2009).

V tejto súvislosti dovolací súd pre úplnosť dodáva, že k rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj vo svojich ďalších rozhodnutiach a to napr. v rozhodnutí z 27. januára 2010 sp.zn. 5 Cdo 211/2008, z 11. augusta 2011 sp.zn. 3 Cdo 44/2011, z 11. augusta 2011 sp.zn. 3 MCdo 4/2011.

Na právnych záveroch vyjadrených vo vyššie uvedených rozhodnutiach zotrváva Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v preskúmvanej veci, v ktorej nebolo sporné, že k predmetnému bytu vzniklo navrhovateľom 1/ a 2/ právo spoločného nájmu bytu manželmi. Výkonaným dokazovaním bolo preukázané, že odporca 1/ mal v úmysle výpoveďou z nájmu bytu (§ 711 ods. 1 písm. d/ Občianskeho zákonníka) ukončiť s nimi tento právny vzťah a že výpoveď navrhovateľ 1/ neprevzal a nepodpísal. Prevzatie písomnosti podpísala na doručenkú neznáma osoba podpisom podobným podpisu navrhovateľa 1/.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za správny názor generálneho prokurátora, že v preskúmvanej veci doručenie výpovede zo spoločného nájmu bytu manželmi navrhovateľovi 1/ je neúčinné, ak neznáma osoba podpíše za adresáta prevzatie písomnosti napodobneným podpisom navrhovateľa 1/; pri doručovaní výpovede navrhovateľovi 1/ neboli dodržané podmienky náhradného doručovania podľa § 46 ods. 2 O.s.p., na použitie ktorých (primerane) odkazuje ustanovenie § 710 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ mala mať uvedená výpoveď za následok zánik spoločného nájmu manželmi, musela byť doručená oboom spoločným nájomcom. Výpoveď doručená len jednému z manželov, nemôže totiž vyvolať zánik nájomného vzťahu. V dôsledku nedielnej povahy spoločného nájmu manželmi, výpoveď doručená len jednému z manželov, nemôže vyvolať zánik nájomného vzťahu, lebo vo vzťahu k druhému manželovi chýba nevyhnutná existencia tohto hmotnoprávneho úkonu prenajímateľa.

Z uvedeného vyplýva, že súdy oboch stupňov vec nesprávne právne posúdili, t.j. na zistený skutkový stav nesprávne aplikovali právnu normu. Generálny prokurátor Slovenskej republiky teda dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil rozsudky súdov oboch stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b O.s.p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre okresný súd záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 :0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.